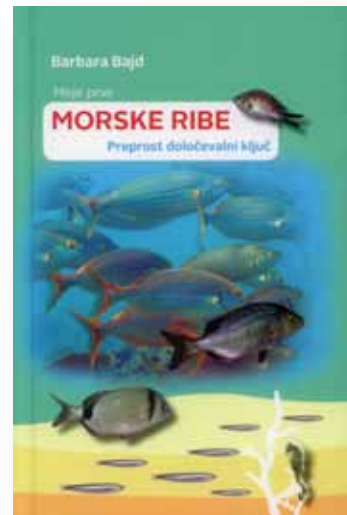
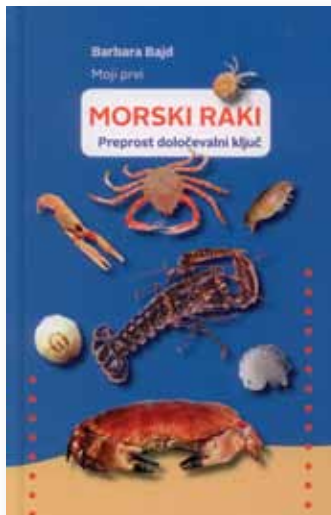

BARBARA BAJD

Moji prvi morski raki Moje prve morske ribe Preprosta določevalna ključa

- Založba Hart
- Ljubljana, 2013 in 2014
- 40 strani in 54 strani
- 16,90 € in 18,90 €

Približuje se poletje, čas morskih počitnic. Če vam ne zadošča poležavanje na morski obali in radi raziskujete življenje v priobalnem morju, potem v torbi za plažo ne smejo manjkati tudi preprosti določevalni ključki avtorice dr. Barbara Bajd. V preteklosti smo v reviji podrobneje že predstavili knjižici *Moje prve školjke in polži* (Bajd, 1996) in *Moji prvi morski polži in školjke* (Bajd, 2012), ki ju tudi lahko uporabljamo na morju. V tokratni številki predstavljamo najnovejši knjižici *Moji prvi morski raki* in *Moje prve morske ribe*, ki ju je avtorica izdala pri založbi Hart. Knjižici sta preprosta določevalna ključa o morskih ribah in rakih, ki jih lahko opazimo na sprehodih ob morski obali ali med potapljanjem v morju.

V knjižici *Moji prvi morski raki* je predstavljenih 31 pogostejših morskih rakov v Jadranskem morju, kjer sicer živi več kot 1500 različnih vrst rakov. Opisani raki so vidni s prostim očesom in pogostejši v obalnem morju. Avtorica na uvodnih straneh predstavi vsebino in namen knjižice, seznam vrst in ključne izraze, ki jih morajo uporabniki knjižice poznati za določanje vrst. Vsaka vrsta raka je predstavljena z najmanj eno barvno fotografijo in opisom življenjskega okolja, ponekod so podani tudi podatki o prehrani in vedenju živali. Fotografije živali so primerno velike in večinoma uporabne za določanje vrst tudi brez opisov. Telo rakov je sestavljeno iz glavoprsja in zadka. Pri določanju rakovic je oblika glavoprsja pomemben določevalni znak, ki ga avtorica posrečeno razloži z geometrijskimi liki.

V Jadranskem morju živi preveč vrst rib, da bi jih lahko primerno predstavili s poenostavljenim določevalnim ključem. V knjižici *Moje prve morske ribe* je tako predstavljenih 45 morskih rib, ki jih zlahka določimo. Priporočljivo je, da si najprej natančno preberemo in ogledamo uvodne strani knjižice. Tu so med drugim s slikami razloženi najpomembnejši telesni znaki (zunanja zgradba rib kostnic, stojnost ust, obli-

ka repne plavuti, oblika telesa), ki jih avtorica uporablja za razvrščanje rib.

Ob prelistavanju knjižic o morskih ribah in rakih ne morem skriti navdušenja nad pestrostjo življenjskih oblik, s katerimi se lahko srečamo v slovenskem primorju. Za oblikovanje družbene zavesti o pomenu ohranjanja biotske pestrosti je pomembno, da pestrost živali, rastlin in ekosistemov spoznavamo že v ranem otroštvu. Opremljeni z lastnimi izkušnjami bomo lažje razumeli kompleksnost živih sistemov, ki jim tudi sami pripadamo. Knjižici s svojo slikovno privlačno notranjščino, preprostim izrazoslovjem ter jedrnatimi a zanimivimi opisi nagovarjata predvsem mladino in nestrokovnjake ter jih seznanjata z vrstno pestrostjo morskih rib in rakov.

Osebno me je najbolj presenetila vrstna pestrost babic, ki jih lahko opazujemo v obrežnem pasu. Njihova barvitost in pestrost vzorcev lahko nudi uporabniku knjižice tudi estetske užitke. Med raki so moja pozornost že v otroštvu najbolj pritegnile obalne kozice. Zaradi steklasto prozornega glavoprsja in zadka sem lahko opazoval količino hrane, ki so jo kozice zaužile. Če bi takrat lahko imel knjižico *Moji prvi morski raki*, potem bi vedel, da v Jadranu živi več vrst kozic, da čistilna kozica odstranjuje zajedavce v gobcu ribe in, da srčasta stražna kozica živi v simbiozi z morsko vetrnico. In kaj se boste naučili vi?

Preprosti določevalni ključki, ki že skoraj dvajset let nastajajo izpod peresa dr. Barbare Bajd, so pomemben prispevek k spoznavanju in ohranjanju biotske pestrosti Slovenije.

Gregor Torkar
Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani